कं॰ते॰ : ॐनमः ऋगवेदाय अथवाचोहन्निंग्या॰
१ ख्यासामो वायुंप्रकृतिमाचार्यावायुर्मूर्छ॰
छ्वासाभवतिश्वासोनाहृतिश्रगकटायनो
वायुरयमस्मिन्कायेमूर्छत्सटतीसेषोर्थः
सरवत्सूरविशेषेप्रतिपन्नःकंवंप्रतिपन्नः
श्वसितिभवतिश्वसितिशिरःप्रतिपन्नश्चा १

काश्रमधारकंनहतिर्भवतितस्मेदानींनह
तेर्जिकाग्नेलेर्यमाणस्यक्रयःप्राइर्भवं
तिवर्णनामोष्माःकंवाग्रास्तालव्यामूर्ध्न्यादं
त्यानासिक्यासिकामूलीयारतितघष्यान्न
पुकारःकल्पपुविलाप्यबिंवेनिषिंचेद्यंय॰
विंवंदेशंतत्रपुनिष्पिचतेततस्तोऽयमाणं

रु.तं. ऋक्रिर्नवतिकांचीमणिकोसूचिकःस्वस्तिक
२ ऽत्सेवंयंयमयंरवदिश्रेषंजिह्वाग्रेणस्पृशति
ततस्ततोवर्गनांऋक्रिर्नवसोष्ठ्यानांकंठ्रा
नांतालव्यानांमूर्ध्मानांदंत्यानांनासिक्या
नांजिह्वामूलीयानामिसेवमुत्पन्नानांवर्ण
नामुपदेशौपदेशाकारःसिद्धवद्वायथाध्वर्यु २
शोदेशगउदेशासंज्ञाकरणमुपदेशोप्र

रुपदेशेवस्थामोथवर्णःसंज्ञाःप्रत्याहारः
समाः १ एऽतिरेऽतिओऽतिऔऽतिरस्यारस्य
ऋतिऋऽतिऌऽतिॠऽतिईऽतिऊऽतिऽस्य
ऽतिईतीईकऽस्यऽतिसमानास्मेऽत्सैऽत्सौऽऽ
त्सौऽतिसंध्यक्षराण्यायिवोयानिगतिरं
तरतिस्वराऽथव्यंजनानिकितिखितिछि

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

तिघितिहितिकवर्गश्चितिछितिजितिझितिं
ञितिचवर्गष्टितिवितिडितिढितिणितिटव
र्गस्तितिथितिहितिधितिनितितवर्गः पिति
फितिवितिभितिमितिपवर्गश्रतिसश्चर्गश्चयं
तस्त्रायितिरितिलितिवित्संतस्त्राश्चयोष्माणो
हितिक्षितिषितिसितियोगवाहाश्चथायोग ३

कुंश्रतिखुंश्रतिगुंश्रतिघुंश्रतियघ्राश्चनंत्मा

वाहाश्चः श्रतिविसर्जनीयः क्रश्रतिजिह्वामू
लीयः ष्मश्रत्कपध्मानीयोऽनुस्वारसानुनासिको
यमाः कुंखुंगुंघुंमिसनंत्सांत्संयोगेम
ध्येयमः पूर्वगुणेवायानुस्वारावः श्राः
श्चनुस्वारौति २ क्रस्वाद्दीर्घोदार्घाभ्रस्वोव
र्णश्रतिपूर्वः कारादारभ्यायंजनमकारपू

ऋ.तं. वर्दकारा खरितिरेफात्स्पृष्टकरणः स्पर्शा
ध नांऽस्पृष्टमंतस्थानांविवृतः स्वरोष्माणंवि
वृततरमाकारेकारौकाराणः संवृतोघो
षवान्विवृतोघोषानादानुप्रदानात्स्वरघोष
वंतः श्वासोघोषाणंतनीयात्प्रथमानामुभौ
हचउर्थाताः संतिवेशेन्मः प्रत्याहारार्थो ध

वर्णेतुवेधोमंजनंयावतिप्रस्तावतोन्नदारी
तोततःपराणं ३ एउऐओऔआरूईऊऋऋ
ऽरयवलाउ. ऽणनमघऽढधऽभगजडदब
खछठथफकचटतपशषसऽः क्षम्ङ्ञ्
नुरवंगुंघुंऽः ऽाः एवमुपदेशेस्वराणः संध
ध्यसराणःदीर्घाणः ऽस्वानाः समानानां

तस्थानामुन्नमानाः स्वरांतस्थोन्नमानामका
रघोषाणाः हकारस्तुघोषवतामघोषाणां
सोष्मणमूष्मणंचप्रत्याहारेरहयोर्वर्गसं
ज्ञातुस्थानामसिद्धिरितिचेत्स्वतंत्रनासिक्य
स्थानेषुमात्राकरणविशिष्टानामपिप्राप्ति
स्त्यासिद्धमतोदमक्षरछंदोवर्णज्ञः समा

DR BHAU DAJI

नुक्रांतंयथाचार्यऋचुर्ब्रह्मात्मतस्मतये
प्रोवाचहस्मतिरिंद्रायेंद्रोभरद्वाजायन
द्वाजऋषयोब्राह्मणेभ्यस्तंरवतिमक्षर
न्वसाम्नायमित्याचक्षतेनमुक्काननक्रम
ब्रूयाद्भ्रस्वराद्विरितिच ध रतिब्रस्वराद्विः
मासेयथादृष्टः हाःकंठे उरसिविसर्ज

DR BHAU DAJI

ऋ·तं नोयोवा जिह्वामूलेषू तालूतिश्चे मूर्द्धनि
५ षटौ दंतेश्लाःरेफोमूलेवा ७ष्ठोवोःपूकिट्टि
ऊकारोत्न्वान् १ अविशेषस्ठानौसः स्वा
इनिगारौनासिकायांयमानुस्वारनासिक्या
ः स्वरेंगस्मि उन्नमाघोषाः तंतस्ठाः युग्मा
ःसोष्माणः ॐसोनुनासिकः सासरपहांतो ६

वासितः येकवचने अंजनेपूर्वस्मांतस्वरं
२ अभिधानः अंजने अनुस्वारौ ह्रांव
१५ ध्यवग्रपरौ स्वर्स्वि रादिरमन्मत् सयु२
क्तेण मात्रार्द्धमात्रावा गतिश्चत्रिकलावा
संध्याघश्च ३ प्लुतायांमात्रा चउष्कलामे२
ध्यमायां पंचकलाद्विलंबितायां वर्णंतरंप

रुतेः रमाणु स्वरयोरर्द्धमात्रा विरामेमात्रा नित्य
७ विरतेर्द्विमात्रंगाथासु त्रिमात्रंसामसु अका
लोऽस्वः ४ अर्द्धमणु मात्रा दैर्घतिस्रो
ह्रस्वं वैस्वर्येस्वरस्त्रिमात्रः अक्षरं वर्त्ति भू
यान् ५ उदात्तमुत् वांसंधिः
आघार्द्धमात्रास्वरिते उत्तरचेमेनाचमुच्चा ७

त् संयोगात् क्वेयंरुनावेति तोर्लसेम्
मैगिनोनयथा न्यायेनोर्द्वत्रिः ६ इति
द्वितीयः तस्माउच्चश्रुतानि पदमेकोच्चं
प्रकृतिः मात्विकारः समासे विनक्रिलो
पः सन्निकर्षःसंहिता तहङ्रे रमुः
उभूतंच १ आणि नवन्वाच अध्यर्धः

ऋ॰ते॰ ईनवपरे अयवावेन्मूने औत्रोलि नतोप
८ वोंगि गोनवा २ अवंवा वे लुबन्मः पूर्णः
रतिकरणाभ्यस्ते रति ञि रुकंधुका
दीनां किरन्वीउत् स्मित्रप्रन्यम्मामक्र
पुक्र ३ विकारः सस्थानः रौघं अस्थाना
मिनासंध्यंद्विसंध्यंद्विवर्णनाषायाणीपरयोः ८

उपस र्गाऽहेष्वौप्रेष्यार्थे संधेपरः सामर्थ्ये
समासोनवा ध ऋस्वमृचि रमप्येके मासे
घमृति मक्रियायां उपसर्गाःसामर्थ्ये वस
तरादीनामृलि रमस्ठमस्वे ऋस्वमेके
अंतस्ठा तिः५ संधमयवायाचं घान्नो
डिविसर्जनीयंयवोरिषु घाङ्गा आरक्रः

ऋ॰तं॰ रंविसर्जनीयोघोषे रप्रकृतिः अस्ताघं उ
९ मः रे नौ ६ तोवि होरास्वोरु राजने उभय
पानुवोमज्जधरवः सप्रकृतिर्मासेसंस्कृक
मोः यश्चातिरात्रे अंगेचरुक्यव्याहो कौत
स्कुतादीनां पर्वणिसघःकाला नामिनोघो
षेसामर्थ्ये ७ मिथुतारेभवा विग्रहेचनिः ९

दुः असुरेवरे ख्यातौच द्विःत्रिः चतुः व
हिः ८ रतिवृतायः आविरादीनांकरोतो पुरः
अति रहरिरिखिति पि व्यंतरे घेणः
यः मेस्वेमांतस्थेः १ नोष्मपरे पुः स्वरेगतो
मध्यमवर्गो रिलेकांस्वे लंवुदेषंस्वंज
नोनान्मूर्वः यः रमधे वमेके २ अर्धवा

ऋ तं· वंनैगिरुस्ठे नौतौ ऋसदाद्दानामितौ दोष्मा
१० सोष्टषोदराद्दीनां उदस्ठास्तेनोः उत्मे रस्ठ
जपरे रः ३ सोष्मणऊष्मा तृतीयःपरगुणं
ऋते ईं—छश्च चलनमोरयमेके तृता
यादश्चचतुर्थे ऊष्मास्ठाने हत्समध्यमवर्गो
श्लोः मोसंध्यः रणमपिस्ठायां अनुस्वार १०

मेके रेफोष्मसु हिनमपरेचतत्परं ध ऋव
धानोंत्सविकारे ऋंसात्मयमोघोषे नास्ति
टान्नमेके ससंकरोतौ ऋगमवायेवांगप
रः ऋचकरमस्वयंदृष्टे पर्युपनूषणश्रा
चुर्यवाकोषु ऋवमर्यादावर्चस्कयोः पा
रपर्वते ५ ऋपरष्टे किरतावध्यात्मं उप

प्रताहि॰ सायं विरुकुनो ऊस्नुवुरूणिना
तिः प्रासदमास्थायो अपरस्मि॰ सातते प्र
स्कण्वऋषिः गोष्यदमुदकमानो अगोष्यदम
नाचरिते॰ ई आश्चर्यमनिते प्रास्का आ२
स्क्रोर्विष्फुलिंगाः समासऋस्तुचंद्रे कास्ता
राजस्तुहेनगरे नदारथस्मात् मस्करोवेणुः ११

तस्करस्तेनः दीर्घजाषायांप्रापहृणेतोसे
वरणे अछैवछवरते समासेत्गिरौपेषु२
णगोपकछकयवांजनजंजनानां ७ इतिच
उर्थः कर्णस्पृंगे हृषस्मकपिमोदनादः
भरवेषु कर्णेप्रोतंऊत्राऊंउलोपरिष्टाध्य
स्तवाणानां विश्वस्मनरवसुरादु मित्र२

रुषो श्वचितपरवराटकार्णहंतरः ष्ट्रेक्षसंप्र
तिचेत् सर्वनाम्नोर् स्त्रि उक्षवेहति उपन
वे सागेनचसमागमे १ अष्ट प्राक्शता
त् परगोयुक्कदंतशालीयेषचतीर्थे नाम्नो
षाडि वनेऋक्षरऋतीनांप्राच्यभरतसंज्ञा
चेत् उपसर्गस्यधातावेकाक्षरेनामचूते॥ १२

घक्षरेणुर्वादावकारांगे प्रहंत्सादौसादस्त
र्संगसेनेषु तसचनावेलुडितेच निष्ठाया
मिन्नादौ उचकाशेदर्शने २ युग्मंघु उघो
र्घुनिघोषादिः १ सोक्षिदंत्येस्पे कंमे त्मादे
: समवि रतायें यतो क्षिलोर्द्विवतः ६ णि
नाचसखुप्रथमे म तं रंम तेः भयुंस्सः

वायिवर्न्नितिः यमः माचुसोष्मिलि ४ अरस्य
रसंधेः उपसर्गः घ मिहतीयो अनुषगादिः
अवः रुरवासुरुषः हिस्मर्ज्ञः रेत्तोमतिषे
धे ५ ऊं छुः मास्मो रात्सए २ ऽ क्षात् ऊष्मा
मंजने रेनोमूर्द्धन्यं रषाभ्यो नौच नमध्य
मवर्गीयैर्व्यवेतस्त्रशौश्च ६ क्षाभ्या ४ २ १३

सोवैनक्षः ऊगि मंतास्तरात् उपसर्गात्
रा ४ म्कसु उरभ्याघे सान्नागते संध्यः ६
त्सेस्सर्ज्ञे क्विवतिपरेषादृत्यः स्वरोनंत्यः ७
इतिपंचमः क्रक्रत्र्याकरणसमाप्तः

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017